

Bøger (<https://www.historie-online.dk/boger>)

Temaer (<https://www.historie-online.dk/temaer-9>)

(/)
HistorieLab (<https://www.historie-online.dk/historielab>)

Arkiv (<https://www.historie-online.dk/arkiv>)

Bliv medlem (<https://www.historie-online.dk/bliv-medlem>)

🏠 (/) > Kunst - Arkitektur - Haver - Design - Mode (<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kunst-arkitektur-haver-design-mode>)

> Bøger (<https://www.historie-online.dk/boger>) > Anmeldelser (<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5>) > Stræben efter idealet

← Forrige artikel (<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kunst-arkitektur-haver-design-mode/kroeyer-og-paris>)

Mest læste artikler

Stræben efter idealet

Kategori: Anmeldelser

Visninger: 344

Del artiklet: **f**

(<https://www.facebook.com/sharer/sharer.php>)

u=<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kunst-arkitektur-haver-design-mode/straeben-efter-idealet>

online.dk/boger/anmeldelser-

5-5/kunst-arkitektur-

haver-design-

mode/straeben-efter-

idealet) **t**

([https://twitter.com/home?](https://twitter.com/home?status=.)

status=. Aktiviteten kan

ses på

[https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-](https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kunst-arkitektur-haver-design-mode/straeben-efter-idealet)

5-5/kunst-arkitektur-

haver-design-

mode/straeben-efter-

idealet) **in**

([http://www.linkedin.com/shareArticle?](http://www.linkedin.com/shareArticle?mini=true&url=https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kunst-arkitektur-haver-design-mode/straeben-efter-idealet&title=)

mini=true&url=[https://www.historie-](https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kunst-arkitektur-haver-design-mode/straeben-efter-idealet&title=)

online.dk/boger/anmeldelser-

5-5/kunst-arkitektur-

haver-design-

mode/straeben-efter-

idealet&title=)

Lige nu | dag 7 dage 28 dage

Der er intet foruroligende for Danmark (<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/besaettelsen/der-er-intet-foruroligende-for-danmark>)

Cyklar og modeljernbane på museet (<https://www.historie-online.dk/nyheder-og-aktiviteter-2-2/cyklar-og-modeljernbane-paa-museet>)

Bogstakken, uge 35, 2022 (<https://www.historie-online.dk/boger/bogstakken-7-7/bogstakken-uge-35-2022>)

Kongelige mord i middelalderen (<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/vikingetid-og-middelalder-13-13-13-13/kongelige-mord-i-middelalderen>)

Ragnarock udstiller TV-2s lydstudie (<https://www.historie-online.dk/nyheder-og-aktiviteter-2-2/udstillinger-3-3/ragnarock-udstiller-tv-2s-lydstudie>)

September. Très Riches Heures du Duc de Berry (<https://www.historie-online.dk/temaer-9/artikler-51-51/indhold-i-ovrigt-52-52-52-52/september-trs-riches-heures-du-duc-de-berry>)

Bogenseslagteren (<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/trafik-og-transport-videnskab-teknik/bogenseslagteren>)

Thomas Lederballe

Stræben efter idealet. Guldalderens tegning.

Århus Universitetsforlag. 208 sider. Rigt ill. 299,95 kr.

Af Anders Ellegaard

Guldalderen i Danmark defineres som regel som første del af 1800-tallet. For at blive optaget som elev på Det Kongelige Kunstakademi i København skulle man gennem en optagelsesprøve, for at professorerne kunne se, om den kommende elev havde talent. Nogle elever måtte gennem flere optagelsesprøver, før de blev optaget. Eleverne havde flere forskellige fag, idet de både skulle have dannelse og kunstnerisk uddannelse. Den kunstneriske uddannelse bestod de første år af tegning med stigende sværhedsgrad; fra gips til levende model; fra detalje til hel figur. Tegningerne var forberedelse til malerier og skulpturer, som var de dengang anerkendte kunstformer.

Tegninger og malede skitser kunne være dele af et senere maleri. For mange (alle?) kunstnere var det måden at arbejde på. Naturalisten P. S. Krøyer (1851-1909) var uddannet på Kunstakademiet, og han blev ved med at lave skitser hele livet. Også selv om han havde forbindelser til Frankrig og Paris og kendte impressionisternes malemåde; og også selv om han blev lærer/kritiker på Den Frie Kunstnerskole.

Forfatteren er seniorforsker og overinspektør for Kobberstiksamlingen på Statens Museum for Kunst. I bogen ser han på nogle kendte kunstneres tegninger, som for nogle blev til malerier senere. Samtidig ser forfatteren på filosofien og den filosofiske holdning til kunst. Ikke mindst den tyske filosof Georg W. F. Hegel (1770-1831), som udtænkte et stort filosofisk system, som han kaldte absolut idealisme.

I bogen tager forfatteren fem kendte malerkunstneres tegninger i nærmere øjesyn. Spørgsmål er der en udvikling i måden at tegne på - eller er det kunstnerens måde at tegne på, som gør forskellen? - Er tegningerne en selvstændig kunstform og ikke "kun" en forberedelse til et maleri?

Den første kunstner er C. W. Eckersberg (1783-1853). Han blev optaget på Kunstakademiet i 1803; blev professor i 1818 og var direktør 1827-1829. Nøgleord for hans tegnekunst er parti, forsvindingspunkt, panorama og linearperspektiv. Eckersbergs undervisning kom til at præge mange unge kunstneres senere værker.

Den næste kunstner er Christen Købke (1810-1848). Forfatteren tager ordene "refleksion", "moment" og "proces" op til definition og forståelse af Købkes tegninger, men det er måske mest ordet "tid", som er kendetegnende for tegningerne. Købke tidsfæstede flere af sine tegninger. - Et par af Købkes malerier er gengivet i bogen. De findes i afsnittet "Interessante tegninger" og stiller flere spørgsmål om handlingerne på malerierne, end de giver svar. Der er tale om malerierne med titlerne: "Langebro i måneskin med løbende figurer" og "Udsigt gennem en dør til løbende figurer."

For maleren Wilhelm Bendz (1804-1832) spillede skyggerne en stor rolle på tegninger og malerier. De er ligeså interessante som hovedmotivene - og måske endda mere. De to kendte malerier "Et tobaksselskab" og "Fincks kaffehus i München" er gengivet. Men lige så interessante er Bendz's forarbejder - tegningerne - som viser nøje studier af netop skyggedannelse.

Bogens titel stammer fra en tegning af Wilhelm Marstrand (1810-1873). Det forestiller en grinende bonde, som driver sit æsel fremad ved at holde en dusk hø på en "lans" foran æslets hoved. Tegningen er udført først med blyant og derefter tegnet op med pen eller pensel. På tegningen er skrevet ordene "Stræben efter idealet". Det fortolkes som aspiranten med de ideale ambitioner som værende æslet. Marstrands kendte tegninger fra Don Quixote og Erasmus Montanus er også med. Marstrand er kendt for sine genrebilleder og ofte komiske motiver.

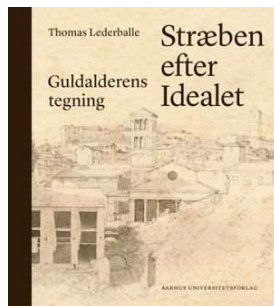
Den sidste kunstner er J. Th. Lundbye (1818-1848). I modsætning til de tre forannævnte var han ikke elev af Eckersberg, men af J. L. Lund. Han var derfor ikke opdraget med det idealistiske kunstsyn og reglerne om rumkonstruktion. Efter et møde med Eckersberg noterede Lundbye i sin dagbog, at han ikke ville høre Eckersbergs mening om perspektivet. Lundbyes tegninger er beskrevet som separate dele, som måske sættes sammen til et hele. Det illustreres med to tegninger, som benævnes "Baggrund ved Esrum Sø" og "Forgrundsstudie af en søbred." - Flere af tegningerne kan næsten kun ses som det endelige udtryk, og altså ikke som en skitse til et senere maleri. Maleriet "En dansk kyst. Motiv fra Kitnæs ved Roskilde Fjord." er også med i afsnittet sammen med en tegning, som tydeligvis er en forberedelse til maleriet. Sammenholdt ses det, at maleriet er meget mere dramatisk (Kintens højde) end tegningen. Er der en afsmitning fra "dramatiske" malerier? - Sidst i afsnittet er der to tegninger af Lundbye og vennen P. C. Skovgaard, hvor de har tegnet det samme motiv af nogle træer, en bondegård og en å. Forskellen i position, tilgang til motivet og udførelse er slående og egentlig fascinerende.

Bogens sidste afsnit handler om tiden efter "idealet." Hvad skete der efter Eckersberg? Hvilke kunstnere kom der efter "oprøret?" Nogle kunstnere holdt fast i Eckersbergs holdninger og metoder. Som eksempler nævnes Constantin Hansen og Vilhelm Kyhn. - Men der er næppe tvivl om, at den Frie Kunstnerskole udløste nogle nye og andre kræfter og tendenser i den følgende tid. Nye metoder og holdninger til tegninger som forlæg til malerier. For eksempel repræsenteret af kunstnere som Kristian Zahrtmann, P. S. Krøyer og Laurits Tuxen, som alle underviste på den nye skole, hvor både Skagensmalerne og Fynboerne var elever. Men det er en anden historie.

Det skal ikke undlades at bemærke, at teksten er skrevet med en meget høj lix. Lange sætninger, lange ord med mange stavelser, fremmedord og indskudte sætninger kræver i nogle tilfælde læsning flere gange og fremmedordbogen ved hånden. Men det er besværet værd. De tidligere stillede spørgsmål kan besvares med et ja.

Der skete en ændring i tegningernes udførelse og brug i løbet af 1800-tallet i den undervisning, som blev givet på Kunstakademiet, og kunstneres tegninger kan også ses som en selvstændig og hidtil overset kunstform.

[Historie-online.dk, den 29. juni 2022]

← Forrige artikel (<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kunst-arkitektur-haver-design-mode/kroeyer-og-paris>)

SE RELATEREDE ARTIKLER

PHILIP DE LANGE - KØBENHAVNS STORE BYGMESTER

HVOR FOLK FÆRDES

(<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kunst-arkitektur-haver-design-mode/philip-de-lange-kobenhavns-store-bygmester>) (<https://www.historie-online.dk/boger/hvor-folk-faerdes>) (<https://www.historie-online.dk/boger/hvor-folk-faerdes>)

DANSK SØLV I FORTID OG NUTID